

Utbildningsdepartementet

En ny förordning om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder (U2022/02259)

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har erbjudits att lämna synpunkter på rubricerad promemoria, i vilken Utbildningsdepartementet syftar till att säkerställa lärosätenas behov av att kunna erbjuda bostäder för vissa internationella studentgrupper och gästforskare.

Lärosätenas ansvar

SUHF vill inledningsvis framhålla att det inte är lärosätenas ansvar att ordna bostäder till studenter. Behovet av boenden till de i förslaget angivna grupperna bör i första hand klaras av inom den befintliga marknaden genom avtal (t.ex. om ett antal förturer) med marknadens aktörer. Det finns en risk att Utbildningsdepartementets förslag kan skapa en parallell marknad som utmynnar i ökad administrativ kostnad och fler vakanser totalt.

Samtidigt konstaterar SUHF att universitet och högskolor är beroende av god tillgång på studentbostäder för att kunna fullgöra sitt utbildningsuppdrag och att lärosätena givetvis är angelägna att bidra till en bättre bostadssituation för landets studenter.

Framtida möjligheter till andrahandsuthyrning

SUHF välkomnar därför den del av departementets förslag som innebär en möjlighet för samtliga lärosäten att på lika villkor hyra ut till fler grupper studenter och gästforskare. Den tidigare möjligheten som givits ett antal utvalda lärosäten i storstadsregionerna har – som SUHF tidigare påpekat i sin dialog med Utbildningsdepartementet – ur ett konkurrensperspektiv inte varit acceptabel.

Samtidigt menar SUHF att möjligheten även borde omfatta utländska s.k. *freemovers* – såsom var fallet för de nio lärosäten som hade undantag från tidigare reglering. SUHF menar att gruppen *freemovers* utgör en viktig del av den fria mobiliteten inom det europeiska området för högre utbildning i enlighet med Bolognadeklarationen, som inte borde missgynnas i detta sammanhang.

Svenska studenter och tomma studentrum

Som förslaget är utformat och såsom förhållandena ter sig idag, föreligger en stor risk att lärosätena bygger upp ett blockinhyrt boendebestånd med överkapacitet för att matcha senare behov, vilket ”permanentar” behovet att skjuta till medel för det underskott som uppstår. På så sätt ökar de totala kostnaderna för staten samtidigt som bostadsbrist kan uppstå i andra delar av systemet.

Det bör beaktas att redan idag har flera lärosäten större eller mindre vakanser i sina blockförhyrda studentboenden, vilket orsakar ekonomiska underskott som täcks av anslaget för utbildning, vilket i sin tur påverkar omfattningen av studenternas undervisning. Möjligheten att på detta sätt använda anslagsmedel avsatta för utbildning bör, menar SUHF, tillämpas ytterst restriktivt.

Ur detta perspektiv skulle en möjlighet för samtliga lärosäten att erbjuda även svenska studenter möjligheten att hyra bostäder som inte tagits i anspråk av de grupper som departementets förslag omfattar, te sig rimlig.

Lärosätenas avtal med externa aktörer

Slutligen noterar SUHF att Utbildningsdepartementet bedömer det som mindre lämpligt att lärosätena ska kunna ge i uppdrag till en extern aktör att hyra ut bostäder till gästforskare eller vissa grupper av studenter, då ett sådant förhållande skulle kunna anses vara statligt stöd som sätter marknadsmässiga aspekter ur spel.

SUHF vill med enfaset understryka att avtal med externa leverantörer som sköter driften av eller tillhandahåller studentbostäder och som upphandlas i enlighet med lagen om offentlig upphandling följer statsstödsreglerna. Att marknadsmässiga villkor mellan lärosäten och externa aktörer (t.ex. ett kommunalt bostadsbolag) följs regleras därutöver genom särskilda avtal mellan parterna.

På så sätt bevakar lärosätena sina intressen gällande tillgången till bostäder till gästforskare och vissa grupper av studenter, samtidigt som man inte behöver bygga upp egna avdelningar för att administrera studentboenden.

Bedömning av eventuell bostadsbrist

SUHF vill slutligen framhålla det orimliga i att lärosätena vid inhyrningstillfället av ett bostadsbestånd ska göra en bedömning av ev. bostadsbrist i den/de kommuner som är berörd vid förhyrningstillfället. Det ingår inte i lärosätenas kompetensområde att analysera och förstå de komplexa mekanismerna i bostadsmarknaders olika delar och hur dessa samverkar – eller inte.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges
Generalsekreterare